

Kultur

Helse

Miljø

Samfunn

Teknologi

Naturvitenskap

Blogg

Meninger

Plantepressa

- en blogg fra botanikere ved Norsk institutt for naturforskning

Blomstene til dragehode kan med litt fantasi minne om en dragekjeft. En gang i året undersøker vi hvordan det står til med den sjeldne planten. (Foto: Siri Lie Olsen)

Hva gjør tørkesommeren med naturmangfoldet?

Den intense sommervarmen de siste ukene har gitt oss fine arbeidsdager i felt, men har også påvirket de sjeldne plantene vi er ute for å overvåke.

Odd Stabbetorp
ØKOLOG, NINA

Siri Lie Olsen
PLANTEØKOLOG, NINA

Olav Skarpaas
ØKOLOG, NHM

Marianne Evju
PLANTEØKOLOG, NINA

PUBLISHED June 22. 2018

Sola har stekt over Østlandet de siste ukene. Folk har kost seg i den plutselige sommervarmen og valfartet til strender og iskiosker. Samtidig har bøndene bekymret seg for sviktende avlinger på grunn av manglende regn.

Også naturen påvirkes av tørken. Mest utsatt er planter som vokser på grunnlendt mark hvor det er lite jord til å holde på fuktigheten. Der finner vi blant annet den sjeldne arten dragehode.

Dragehode er en iøynefallende plante med vakre, blå blomster som med litt fantasi kan minne om en dragekjeft. Arten vokser på tørre, lysåpne steder, oftest på kalkrik berggrunn og nesten alltid der jordlaget er tynt.

Plantepressa

Stopp pressa! NINA-botanikerne har fått blogg! Norsk institutt for naturforskning (NINA) har et stort fagmiljø av botanikere og planteøkologer.

Plantene havner ofte litt i skyggen av temaer som store rovdyr, humledød

Mange dragehodeforekomster består av svært få individer, og antall forekomster har gått sterkt tilbake, antakelig på grunn av intensivering av jordbruket, med økt gjødsling som fører til etablering av mer næringskrevende arter, og gjengroing som følge av endret arealbruk. Dragehode er derfor vurdert som sårbar på den norske rødlista, og den har fått sin egen handlingsplan og sin egen forskrift i Naturmangfoldloven.

Også ellers i Europa er dragehode i sterk tilbakegang. Arten er dessuten vertsplante for den enda sjeldnere og sterkt truede dragehodeglansbilla, som legger egg i plantens knopper.

For å få bedre kunnskap om hvordan det står til med norske dragehodepopulasjoner, overvåker vi dragehode på et begrenset antall lokaliteter i Oslofjord-området på oppdrag for Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som har ansvaret for å følge opp arten.

Vi besøker hver lokalitet en gang i året og registrerer blant annet hvor mange planter vi finner og hvor mange av dem som blomstrer. Dette har gitt oss noen ekstra fine dager på jobb de siste ukene.

Hvem sier vel nei takk til å bytte ut et svett kontor med en tur til øyene i Oslofjorden?

Den intense sommervarmen de siste ukene har gitt oss fine arbeidsdager, men har også påvirket dragehodepopulasjonene. På lokalitetene vi har besøkt så langt, har mange av knoppene tørket inn, og det spørs om plantene greier å sette frø i år.

Dragehodeglansbilla legger eggene sine i knoppene til dragehodeplanten. (Foto: Siri Lie Olsen)

og hvaler med plast i magen. Men plantene danner grunnlaget for de aller, aller fleste økosystemer på jorda, så økologisk sett spiller de en helt avgjørende rolle. Uten planter – ingen natur.

I denne bloggen vil vi skrive om smått og stort fra vår forskningshverdag i botanikkens verden.

En fin dag på jobb! Registrering av dragehode på overvåkningslokaliteten på Hovedøya. (Foto: Siri Lie Olsen)

Samtidig kan tørken faktisk være en fordel for dragehodeplantene. De er langlivede og tilpasset kraftige tørkesomre – men det er ikke nødvendigvis artens konkurrenter.

Busker og kratt, som stedvis truer med å skygge ut de lyskrevende dragehodene, har ikke hatt det lett i solsteiken. Mangel på regn kan dermed gi dragehode en langsiktig fordel ved at levestedene holdes åpne.

Det kan veie opp for et år med dårlig frøproduksjon.

Inntørket vegetasjon på dragehodelokalitet i Akershus. Det kan kanskje gagne dragehode på lang sikt? (Foto: Siri Lie Olsen)

Til neste år vil vi dra tilbake til de samme lokalitetene og gjenta registreringene av dragehode.

På den måten vil overvåkingen vår vil gi oss svar på hvordan dragehode påvirkes av årets tørkesommer. Det er viktig kunnskap for en framtid hvor vi forventer mer ekstremvær, inkludert varmere, tørrere somre.

Dragehode deler sitt levested ikke bare med dragehodeglansbilla, men også andre sjeldne og truede arter som knollmjørdurt, aksveronika, smaltimotei og nikkesmelle.

Hva som skjer med dragehode, vil derfor være av betydning for mye av det spesielle biologiske mangfoldet på åpen, grunnlendt kalkmark rundt hovedstaden vår.

Mer om dragehode:

Direktoratet for naturforvaltning 2010. Handlingsplan for dragehode *Dracocephalum ruyschiana* og dragehodeglansbille *Meligethes norvegicus*. DN-rapport 2010-5.

Evju m.fl. 2016. Dragehode *Dracocephalum ruyschiana*. Forslag til overvåkingsopplegg. - NINA Kortrapport 37.

Evju m.fl. 2017. Overvåking av dragehode – en pilotstudie. - NINA Fakta 4-2017.

Forskrift om dragehode (*Dracocephalum ruyschiana*) som prioritert art.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-20-517>

Stabbetorp & Endrestøl. 2011. Faglig grunnlag for handlingsplanen for dragehode Dracocephalum ruyschiana og dragehodeglansbille Meligethes norvegicus. - NINA Rapport 766.

Wollan m.fl. 2011. Åpen grunnlendt kalkmark i Oslofjordområdet – et hotspot-habitat. Sluttrapport under ARKO-prosjektets periode II. – NINA Rapport 713.

BLOGG PLANTEPRESSA

OM FORSKNING.NO

forskning.no er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.

forskning.no gis ut under [Redaktørplakaten](#).

Ansvarlig redaktør / daglig leder:

Nina Kristiansen, tlf 414 55 513

Redaksjonssjef Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567

Annonser: HS Media, Mona Kalvatn, 95 11 92 33

Stillingsmarked: Preben Forberg, 413 10 879

KONTAKT OSS

epost@forskning.no

tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) - ansatte

Besøksadresse:

Sandakerveien 24 C (Myrens verksted), Bygg D3

Postadresse:

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

FØLG OSS

 [@forskningno](#)

 [/forskning.no](#)

VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE

Akershus universitetssykehus HF

Artsdatabanken

De nasjonale forskningsetiske komiteene

De regionale forskningsfondene

Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Fafo

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF

Forsvarets forskningsinstitutt

Framsenteret

NILU - Norsk institutt for luftforskning

NLA Høgskolen

NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk

NTNU

Nasjonalt kompetansetjeneste for aldring og helse

Nasjonalt kompetansetjeneste for kvinnehelse

Nasjonalforeningen for folkehelsen

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)

Nasjonalt senter for e-helseforskning

Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge - NUBU

Norsk institutt for vannforskning (NIVA)

Norut

Opplysningskontoret for Meieriprodukter

OsloMet – storbyuniversitetet

Polithøgskolen

RBUP Øst og Sør

Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

SINTEF

Senter for grunnforskning (CAS)

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter

Simula Research Laboratory

Statens strålevern

GenØk – Senter for biosikkerhet	Nofima	Statped
Handelshøyskolen BI	Nord universitet	Sykehuset Innlandet HF
Havforskningsinstituttet	Nordlandsforskning	Tannhelsestjenestens kompetansesentre
Høgskolen i Innlandet	Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)	UiT Norges arktiske universitet
Høgskolen i Molde	Norges Geotekniske Institutt	Universitetet i Agder
Høgskolen i Østfold	Norges Handelshøyskole	Universitetet i Bergen
Høgskolen på Vestlandet	Norges forskningsråd	Universitetet i Oslo
Høyskolen Kristiania	Norges geologiske undersøkelse	Universitetet i Stavanger
Institutt for samfunnsforskning	Norges idrettshøgskole	Universitetet i Sørøst-Norge
KS FoU	Norges musikkhøgskole	Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)
Kompetanse Norge	Norsk Polarinstitutt	Vestlandsforskning
Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS	Norsk Regnesentral	Veterinærinstituttet
Meteorologisk institutt	Norsk Romsenter	Vitenskapskomiteen for mat og miljø
NIBIO	Norsk Utenrikspolitisk Institutt	Østlandsforskning
NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning	Norsk institutt for naturforskning (NINA)	